

TWEEDE BIJDRAGE
TOT DE KENNIS DER
DIPTEROLOGISCHE FAUNA

VAN

NEDERLANDSCH INDIË,

DOOR

C. L. DOLESCHALL.

(Met platen).

Sedert het verschijnen der eerste Bijdrage tot de kennis der Dipterologische Fauna van Nederlandsch Indië is ruim een jaar verstreken. Gedurende dit tijdperk ben ik vier keeren van standplaats veranderd, waardoor mijne werkzaamheden vertraagd zijn geworden. — Ik ben evenwel niet werkeloos geweest, en bied nu de voortzetting mijner onderzoekingen der Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch Indië aan. Daar ik, ziek zijnde, verhinderd ben, alle soorten zelf te verzamelen, weet ik omtrent de leefwijze der hier te vermeldene weinig te zeggen en moet ik mij hierin op de berigten mijner verzamelaars verlaten.

Daar de Dipteren bijna alle op het heetste van den dag op hunne standplaatsen moeten opgezocht en verzameld worden, is het geene geringe moeite eene verzameling van Dipteren aan

te leggen. De meeste moeten nog levend zijnde afgebeeld worden, daar zij spoedig na den dood van kleur (vooral de oogen) en gedaante veranderen. Vele kunnen niet anders dan gedurende hunne natuurlijke rust geteekend worden, daar zij, op de naald gestoken, nooit de hun eigenaardige gedaante behouden. Zoo geschiedt het, dat men eerst door tijd en oefening zoo verre komt om eenigzins aan de natuur getrouwe afbeeldingen te geven, en ik vlei mij met de hoop, dat de bij deze bijdrage gevoegde afbeeldingen beter aan het doel zullen beantwoorden.

Het is mij gelukt, eenige der meest lastige muskieten in onbeschadigden toestand te erlangen en afbeeldingen daarvan te kunnen maken. Thans maak ik weder eenige soorten bekend, gedeeltelijk van Java, gedeeltelijk van Amboina. Zij maken zeker slechts een zeer klein gedeelte uit der soorten, van muggen door welke wij in deze gewesten vervolgd worden. Beide moessons brengen eigenaardige soorten voort, en waarschijnlijk zullen zij op de verschillende plaatsen verschillen. In zeker opzigt zijn alle buitengewoon lastig, en stellig een der grootste kwalen voor de hier pas aangekomene Europeanen. In het afgelopen jaar heb ik de kinderen van een' kortelings aangekomen Europeaan geneeskundig te behandelen gehad, met uitgebreide, hardnekkige zweren aan de beenen, welke alleen veroorzaakt waren door ontelbare muskietensteken, waardoor op de tedere huid dier kinderen sterk jeukende knobbeltjes ontstonden, die opengekrabt tot afschuwelijke zweren werden.

Gelukkig zijn het juist niet de grootste soorten, die zich in de huizen ophouden. Deze heb ik altijd in de vrije natuur gevonden. Dat zij echter niet in de kleine hutten der inlanders komen, kan ik niet ontkennen.

De overige mugsoorten houden zich veelal tusschen planten op, waar zij op de ondervlakte der bladen, de scha-

duw opzoeken, en zwermen alleen in de vooravond-uren in de lucht rond, waardoor het ver hoorbare gegons ontstaat. In het algemeen schijnen zij meer gezelschappelijk te leven dan de overige dipteren. Hare grootste vijanden zijn zekere hagedis-soorten en de grootere tweevleugelige insekten. Duizenden worden verder zoowel als larven als in ontwikkelden toestand door de plotseling opkomende slagregens vernield. Ware zulks niet het geval, dan zouden zij bij hunne groote vermeerdering de lucht verpesten.

Anderen, die van dierlijke uitwerpselen, of van in verrotting zich bevindende dierlijken ligchamen leven, treden zwermgewijze op, en verhinderen hierdoor eene infectie der lucht met miasmen. Eene soort houdt zich bepaaldelijk in ziekengestichten op, waar zij meestal de uitterende en stervende lijders kwelt, of wel door de vergaderbakken der verschillende excreta aangelokt wordt.

De meeste van roof levende Dipteren moet men gedurende de heetste uren van den dag zoeken. Dan gaan zij op roof uit, die soms uit tamelijk groote insekten bestaat. Deze komen nooit in de nabijheid van huizen, zoeken daarentegen opene, met hoog gras begroeide vlakten of ravijnen op. Tot deze behooren de grootste soorten en zij kenmerken zich alle door een bijzonder scherp gezichtsorgaan, waardoor men ze moeilijk kan vangen, niettegenstaande zij langzaam en weinig vliegen, waarbij een sterk brommend geluid ontstaat.

Nog andere, de Anthraxsoorten hebben wel met de zoo even genoemde gemeen, dat zij ook alleen omtreeks de middaguren te zien zijn, maar zij bevinden zich bijna onophoudelijk zwevende in de lucht en opgejaagd wordende gaan zij iets verder en blijven daar weder in de lucht zweven.

De sierlijke soorten van *Dolichopus*, meestal van eene goudgroene kleur en glans, houden zich altijd op bladen op. Gestoord wordende vliegen zij weg en zetten zich op het

zich het naast bij bevindende blad of loopen weg waarin alle soorten bijzonder vlug zijn. Men ziet ze vooral in de morgen- en middaguren. Tegen den avond verschuilen zij zich op de ondervlakte der bladen. Slechts weinigen leven gezelschappelijk, eene soort uitgezonderd (*Diphora aenea* Dol.) die men op Java in de maanden Mei en Junij zeer talrijk vindt op *Bixa orellana*.

Behalve de muskieten, heb ik hier nog weinig direkt of indirekt schadelijke Dipteren gezien. Ik heb weinig gelegenheid om mij dagen lang in de nabijheid van eenige kultuurgewassen op te houden, en op de medehulp en medewerking van eenige heeren aan wie ik mij betrekkelijk deze zaak op Java en hier gewend heb, kan ik mij niet beroemen.

Eenige soorten van Dipteren veroorzaken het spoedige afvallen van bladen van zekere boomsoorten (*Jambosa*). Eene andere schijnt aan de nangkavruchten schadelijk te zijn, door hare eijeren in de nog jonge vrucht te leggen, die spoedig tot larven worden, waardoor vrucht geheel of gedeeltelijk onbruikbaar gemaakt wordt.

Eene zeer kleine soort, die nog moet bepaald worden, is de verwoestster der verzamelingen van mij en ook waarschijnlijk van die van anderen en tot nu was mij geen middel bekend om haar opkomen en hare voortplanting te doen beletten. De vermeerdering van dit zoo kleine insekt is zoo groot, dat eene verzameling waarin slechts een dezer vliegen zich bevindt, in den tijd van eenige dagen vernield wordt. Het diertje bevindt zich slechts eenige dagen in den toestand van larve.

Ten slotte moet ik nog een zeer merkwaardig feit uit de dipterologie aanteekenen, door mij in het verleden jaar waargenomen; het is het parasitisme van het eene dipteron op het andere. Op de achterdij van eene der grootere mus-

kietensoorten vond ik een zeer klein, gevleugeld dipteron vastgezogen, hetwelk te klein was om te kunnen worden geteekend zonder een mikroskoop, en op mijne reis naar Batavia is vernield worden.

Over de nomenklatuur, het plan der bewerking enz., heb ik niets meer te zeggen, dan hetgeen in de eerste bijdrage is herinnerd geworden. Mijne hulpmiddelen zijn nog niet vermeerderd; en ik ben derhalve nog altijd in het onzekere of mij de eer zal blijven de merkwaardige Dipteren dezer gewesten aan het entomologisch publiek het eerste bekend gemaakt te hebben. Zoo niet, dan heb ik toch mijne pogingen gedaan om aan den wensch der Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch Indië gedeeltelijk te kunnen voldoen, en mijnen vrijen tijd alleraangenaamst besteed.

I TIPULARIAE.

CULEX L.

(Alle tot nu door mij waargenomen insekten, die als muskieten of muggen bekend zijn, behooren tot dit geslacht, onverschillig, of zij over dag of bij nacht steken. Volgens de opgave van den heer Von Humboldt zijn de mugsoorten in Amerika alleen bij nacht lastig).

Subg: MEGARHINA. Proboscide forti, deorsum curvata.

Culex amboinensis nov. sp.

C. palpis rostro, abdomineque coeruleis, thorace aureo-viridinitente; alis flavicantibus, pedibus nigro-coeruleis, annulo in tarsorum posteriorum articulo primo albo. Long. $4\frac{1}{2}$."

Heeft veel overeenkomst met C. splendens Wied. en de grootste door mij geziene Indische mug.

De kop zwartachtig groen, de oogen zwart even als de sprieten, welke tot op het laatste lid bij het mannetje sterk behaard zijn. De voelers, en de lange, priemvormige, naar beneden gekromde snuit staalblauw, de voelers tusschen het 2^e en 3^e lid wit, slechts weinig behaard.

De thorax donkergroen, met goudglanzige haartjes bedekt, naar voren toe afgerond, en daar waar de vleugels vastgehecht zijn het breedst, hebbende hier ook eenige lange stijve haartjes. De zijden wit.

Het achterlijf platgedrukt, staalblauw; de drie laatste geledingen aan weerszijden met lange, dichtstaande donkerblauwe haartjes, waardoor het geheel de gedaante van een' vischstaart vertoont.

De vleugels iets langer dan het achterlijf, geelachtig, met geelbruine aderen. — De pooten lang en dun, bijna onbehaard, zwartblauw, het bovenste gedeelte van den laatsten tarsus wit.

Op *Amboina* gedurende de drooge moesson tusschen struikgewas, niet zeldzaam.

Culex subulifer nov. sp.

C. rostro valido, longo, thorace fusco, viridi-aureo squamoso, abdominis articulis duobus ultimis lateraliter dense pilosis, articulis 3 anticis viridi-metallicis, reliquis cyaneis; ano aurantiaco-flavo piloso; pedibus nigris tarsis omnibus late albo annulatis, alis in margine antico cyaneo-squamosis. Long. $2\frac{1}{2}$ '''.

Affinis C. cyanoptero et praecedenti, sed minor.

In het oog vallend is de in vergelijking met het ligchaam groote snuit, die dik en van het midden af naar beneden gekromd is, zoodat ik moet vooronderstellen, dat deze soort tot de gevaarlijkste van Indië behoort. Ik ben tot nu toe in het bezit van slechts twee wijfjes, die met de vorige soort wel

veel overeenkomen, doch door de navolgende kenmerken verschillen.

De voelers bij de wijfjes kort, naar boven gekromd, slechts weinig behaard en even als de oogen en de sprieten zwart. De achterrand van den kop gedeeltelijk groen metaalglanzig.

De tronc hoog, ovaal, naar voren uitgesneden en hier aan weerskanten een klein uitsteeksel daarstellende, donkerbruin, met weinige goudgroen glinsterende haartjes bedekt. Het scutellum groen even als de 3 eerste geledingen van het achterlijf. Het achterlijf plat, en de 2 laatste geledingen aan weerszijden dicht langharig, de haartjes zwart met weinige witte doormengd; de 4^e tot 8^e geleding blaauw, het uiteinde van het achterlijf met oranjekleurige haartjes.

De pooten matig lang, weinig of niet merkbaar behaard, zwart; de achterste tarsus langer dan de overige; aan het voorste en achterste paar een gedeelte der tarsen wit; op het middenpaar 2 breede witte ringen op den tarsus.

De vleugels iets korter dan het achterlijf, met zwartbruine aderen; de voorste rand gedeeltelijk met groene schubjes bedekt.

Op *Amboina*, minder algemeen dan de vorige.

Subg. Proboscide horizontali porrecta, recta.

Culex Nero, nov. sp.

Niger, oculis viridi-metallicis; alis in nervaturis nigro squamoso-pilosis, margine antico nigris, pedibus glabris, nigris in articulationibus albo maculatis. Long. $1\frac{1}{2}'''$.

Bijna geheel zwart. De oogen donkergroen, de sprieten van het mannetje langer dan de kop met de borst, dicht veder-harig het laatste lid uitgezonderd. De snuit tamelijk lang, de voelers naar boven en buiten gekromd, lang-

harig. De thorax hoog, ovaal, zwart, met eenige donkere overlangsche strepen.

Het achterlijf cilindervormig, aan weerszijden langharig. De pooten tamelijk lang, haardun, onbehaard, zwart; aan ieder gewricht een witte ring.

De vleugels zoo lang als het achterlijf, smal, schubharig, aan den voorsten rand zwart.

Midden-Java. Te Gombong gedurende de drooge moesson zeer talrijk in woonhuizen en uiterst lastig.

Culex setulosus, nov. sp.

Pallide fuscus, pilosus, thorace antice paululum angustato, rotundato, dense cinereo-piloso; abdomine pallidiori, setuloso, pedibus concoloribus fuscis, pilosulis alis pellucidis, nervatura flavida. Long. 2".

Eene der grootste soorten.

De kop hartvormig; de oogen groen metaalglanzig; de voelers en de snuit lichtbruin, gene sterk behaard iets naar buiten gekromd. De sprieten van het mannetje tamelijk lang, met lange zwarte vederharen.

De tronk rond, langwerpig, hoog, digt kortharig, grijsachtig bruin. Het achterlijf smal, lichtbruin met onduidelijke zwarte dwarsstrepen, aan weerszijden langharig. De pooten lang en even als het overige ligchaam gekleurd, digt met haartjes bedekt. De vleugels kleurloos met bruine aderen, en een' fijn behaarden achterrandsrand.

Het wijfje verschilt alleen door de sprieten en de voelers; de kleur is dezelfde.

Midden-Java. Gelijktijdig met de vorige, even talrijk en niet minder lastig (Gombong).

Culex luridus nov. sp.

Griseo-fuscus, abdomine viridesciente, nigro squamoso-piloso; pedibus fuscis, canis; alis pellucidis, nervaturis nigris. Long. 2½."

Kleiner dan de vorige, overigens bijna van dezelfde kleur en teekening. Het achterlijf smal, cilindervormig, groenachtig, aan weerskanten harig en op den rug zwartharig in gedaante van breede dwarsche strepen.

De pooten onbehaard, lichtbruin; de vleugels kleurloos, met donkere onbehaarde aderen.

Met de vorigen op dezelfde plaatsen.

Culex aureostriatus, nov. sp.

Niger, thoracis dorso striis 5 aureo-nitentibus signato quarum 3 parallelae, una in utroque latere obliqua, segmentis abdominis albo marginatis, alis pellucidis, in nervaturis nigro-piloso-suaq-mosis, tarsis posticis elongatis, albo maculatis. Long. $1\frac{3}{4}$ '''.

Een wijfje. De snuit betrekkelijk groot en regt vooruitgestrekt; de voelers kort zwart, naar boven gekromd. De sprieten even als de oogen zwart, het achterhoofd grijs.— De thorax niet zeer hoog, maar tamelijk breed, zwart; 3 evenwijdige overlangsche, tot de helft van den rug verloopende goudgeel glinsterende strepen, en aan weerszijden eene evenzoo gekleurde schuins verloopende fijne streep.— Het achterlijf cilindervormig, zwart, met blaauwen glans; de achterrand van elke geleding zuiver wit, breeder aan de zijden dan in het midden van den rug.— De pooten weinig behaard, dun en zwart, de achterste veel langer dan de 4 voorste, en hunne tarsen met 4 breede witte ringen; de bovenste helft der achterdijen zuiverwit.

De vleugels zoo lang als het achterlijf, kleurloos, de aderen zwart-schubbigharig.

Op *Amboina* in de woonvertrekken.

Tanypus ornatus nov. sp.

Corpore pallide rufo, thoracis dorso nigro-fusco maculato, scutello fascisque abdominis transversis nigro-fuscis, macula in alis

ceteroquin pellucidis duplici fusca; antennis rufis, in apice fuscis. Long. $1\frac{1}{2}$ '''.

Affinis *T. pardali*, specie nuper a me descripta; differt potissimum alis maculatis.

Iets grooter dan *T. pardalis*; de vleugels met 2 bruinachtige vlekken, waarvan de eene in het midden, kleiner, streepvormig, de andere grootere in de nabijheid van den voorsten rand V-vormig. Overigens dezelfde teekening als de boven genoemde soort.

In de maand July te Gombong (*Midden-Java*) tusschen het gras levende, zeer talrijk.

Chironomus pictus nov. sp.

Viridis, thorace gibbosissimo, maculis 3 rufis indistinctis notato; antennis dense pilosis, pallide rufis; abdomine tenui cylindrico, ciliato, articulorum macula dorsi triangulari obscure viridi, alis pellucidis; pedibus pallide rufis, annulo nigro-fusco in quovis articulo. Long. $1\frac{1}{4}$ '''

De kop min of meer niervormig, roestkleurig; de oogen donkergroen metaalglanzig.

De sprieten zeer langharig, geelachtig of roestkleurig, zoo lang als de kop met den thorax. Deze is zeer hoog, naar voren veel smaller en hier in een afgerond uitsteeksel verlengd, dat den kop gedeeltelijk bedekt, groen, met 3 langwerpige bruinroode onduidelijke vlekken op den rug; evenzoo is het scutellum gekleurd.

Het achterlijf dun, langer dan de vleugels, aan weerskanten harig; vuilgroen, op iedere geleding een driehoekige donkergroene vlek.

De vleugels kleurloos, met roestroode aderen. De pooten lang, dun, onbehaard met een' smallen donkeren ring op elke geleding. De achterdijen en de kolfjes groen.

Midden-Java. Met de vorige tusschen het gras; komt echter ook in de woonvertrekken, zonder lastig te worden (Gombong).

Tipula praepotens Wied. Auss. Zweifl.

Op *Java* en *Amboina* eenigen malen in woonvertrekken, op donkere plaatsen gevangen.

OLIGOMERA. *Tipulidarum* genus novum, inter *Tipulam* et *Pachyrhinam* locandum.

Character generis.

Proboscis exigua, parum eminens.

Palpi exigui 4-articulati retrorsum flexi, articulis lineariblongis, fere omnibus inter se aequalibus.

Antennae setaceae, thorace breviores, 8-articulatae, inter oculos sitae; articulo 1° elongato, secundo cyathiformi, minimo, reliquis oblongis, fere omnibus aequalibus, parce pilosis.

Oculi ovales, subtus contigui.

Ocelli nulli.

Alae elongatae, non incumbentes, cellula discoidali parva 5-gonali, cellulis posterioribus 5.

Halteres elongati conici.

Pedes corpus longitudine duplum fere aequantes, anteriores reliquis longiores.

Oligomera javensis nov. sp.

Oculis, thorace, abdominisque articulis duobus ultimis nigris; abdomine cereo-flavo, gracili; alis fuscis exemptis aliquot maculis, quae sunt diaphanae. Long. 7'''.

Van alle *Tipulariae* door de slechts uit 8 geledingen bestaande sprieten verschillend. De kop klein, platgedrukt; de oogen rond, zwart; de sprieten korter dan de tho-

rax, borstelvormig, geelbruin, slechts zeer matig en kort behaard. Kop in eenen korten bek verlengd; de voelers naar achteren en beneden gekromd.

De romp op den rug kort digtharig, ovaal, zwart; even zoo de kolfjes. Het achterlijf lang, dun met 8 geledingen; de 2 laatste geledingen iets verdikt en iets naar boven gekromd. Het 2^e tot 5^e lid wasgeel, met eenen smallen zwarten achterrand.

De pooten dun, lang, bijna onbehaard, bruingeel; onderste helft der dijen en der tibiae zwart.

De vleugels horizontaal, het achterlijf niet bedekkende, lancetvormig, bruin; alleen de punt, een halvermaanvormig vlekje op de hoogte der discoidaal-cel en een streepje aan de basis doorzigtig, kleurloos.

Midden-Java. Tusschen dicht struikgewas bij Gombong gevangen.

Limnophila crux nov. sp.

Ferruginea, pedibus elongatis tenuibus, thorace antice valde protracto processu hoc caput partim tegente, antennis brevibus, articulis 3 primis reliquos longitudine aequantibus; alis abdomine brevioribus, infuscatis, margine antico fusco maculatis. Long. 5'''.

Ik ben niet geheel zeker of dit en de navolgende 2 diptera tot de geslachten behooren zoo als ik ze verdeeld heb. Van alle reeds beschrevene Tipulidae verschillen ze zoodanig, dat men bijna genoodzaakt zou zijn voor ieder hunner een nieuw geslacht op te rigten, hetwelk ik met mijne weinige hulpmiddelen niet voornemens ben te doen. —

De kop van *Limnophila crux* klein, bijna bolvormig, onder den thorax gedeeltelijk verborgen; de oogen zwart, rond en meer naar voren toe geplaatst. De sprieten kort, het 1^e lid langer dan de twee volgende, cilindervormig, en de 3 eerste te zamen zoo lang als het overige gedeelte der

sprietten; het 4^e tot het laatste zijn onduidelijk behaard. De geledingen der voelers zijn van gelijke lengte, de laatste stomp. De romp hoog, langwerpig, naar voren toe puntig toeloopend, en een den kop bedekkend uitsteeksel daarstellend, roestkleurig, zoo als het geheele insekt. De kolfjes van gewone gedaante, kort.

Het achterlijf lang, smal, en van boven sterk platgedrukt, veel langer dan de vleugels, aan weerszijden harig.

De vleugels langwerpig, de schijfcel langwerpig 5 hoekig, de 1^e submarginale cel zoo lang als de 2^e; zij zijn lichtbruin, aan den voorsten rand onregelmatig donker gevlekt, en in de rust elkander bedekkend.

De pooten lang en dun.

Midden-Java. Een zeer eigenaardig Dipteron, hetwelk ik reeds honderde malen gezien had, voordat ik het als insekt en als Dipteron herkend heb. Op de bijgevoegde plaat heb ik het zoo geteekend, als men het op muren en in woonhuizen na regenachtige dagen ziet (in natuurlijke grootte). Vele Tipulariën nemen in de rust (even als sommige spinnen) eene streepvormige gedaante aan. Ik had dat reeds meermalen gezien, maar ik was ten hoogste verwonderd, toen ik het zich nederzettende dier die eigenaardige positie zag aannemen. De 2 eerste pooten zijn stijf, ik zou bijna zeggen tetanisch naar voren gestrekt, en zoo dicht bij en aan elkander geplaatst, dat eene lijn daardoor ontstaat, die als eene voorste voortzetting der lengteas van het dier zich vertoont. De pooten van het 2^e paar leggen zich ieder aan weerszijden naast het 1^e paar, namelijk het dijgedeelte alleen; de tibia en de tarsus maken met het 1^e paar eenen min of meer scherpen, soms regten hoek; de 2 achterste pooten zijn op gelijke wijze naar achteren gerigt als dit met het 1^e paar het geval was.

De vleugels bedekken het achterlijf en elkander. — Hier-

door ontstaat eene gedaante, die min of meer aan den soortnaam dien ik aan het dier gaf, beantwoordt.

Zeer talrijk in de zomermaanden en waarschijnlijk het geheele jaar door in woonhuizen op Midden-Java (Ambarawa, Djokjokarta, Gombong). Op Amboina heb ik het nog niet gezien.

Limnobia (?) saltens nov. sp.

Corpore pedibusque fuscis, his longissimis, tarsis omnibus albouniveis; alis divaricatis basi attenuatis pulcherrime cyaneo-nitentibus, antennis porrectis moniliformibus 16-articulatis. Long. $2\frac{1}{2}$ '''.

Het ligchaam is zeer dun in vergelijking met de vleugels en de pooten; reeds een bewijs dat het insekt het grootste gedeelte van zijn kortstondig leven in de lucht doorbrengt. Het ligchaam bruin, evenzoo ook de pooten en de kolfjes. Het achterlijf lang, aan het begin zeer dun, naar het einde toe iets dikker wordend. De kolfjes knopvormig lang gesteld.

De vleugels staan onder een' regten hoek van het ligchaam af, zijn lang, en naar den wortel toe zeer dun, aan den achterrand fijnharig; de basilaarcel is zeer groot, daarentegen de achterste cellen zeer kort, zonder kleur, maar met een' fraaijen blaauwen glans.

De pooten lang en dun, onbehaard; de tarsen sneeuwwit.

Midden-Java. Gedurende de drooge moesson zeer talrijk; houdt zich meestal in woonhuizen, vooral in de hoeken op; zelden eenzaam, meestal in groot aantal, waarbij zij in de lucht zwevende onophoudelijk zich in eene dansende beweging bevinden, zijnde hunne vleugels en pooten daarbij zeer wijd uitgestrekt. Door hun zeer dicht bijeenzijn hebben zij het voorkomen, als of zij elkander gedurende het dansen vasthielden. Zij vormen dan geregeld eene keten.

Limnobia? sanguinea nov. sp.

Corpore miniaceo rubro, gracili capite cinereo oculis nigris, pedibus pallide fuscis, glabris, alis diaphanis iridescentibus cellula discoidali nulla. Long. $2\frac{1}{2}$."

Grootte en gedaante der voorgaande soort.

De thorax naar voren toe zeer smal; de kop hartvormig; de oogen en de korte sprieten zwart. Het achterlijf dun cilindervormig, aan weerszijden behaard. De kolfjes lang, bloedrood van kleur zooals de romp en het achterlijf van het dier. De pooten lang, dun, onbehaard, bruinachtig. De vleugels korter dan het achterlijf, lancetvormig, zonder kleur, met bruine aderen; geene discoidale cel.

Midden-Java. In gemeenschap met andere mugsoorten, tusschen gras, gedurende de drooge moesson. (Gombong).

Cylindrotoma? albitarsis nov. sp.

Cinereo-fusca, thoracis dorso 4 punctis nigricantibus signato, pedibus longissimis setaeformibus, tarsis omnibus albis; alis pellucidis, elongatis lanceolatis. Long. $2\frac{1}{2}$."

Behoort ook tot die insekten, welke men gedurende de vochtig warme dagen in de lucht dansende ziet. Op een voorwerp zittende bevindt zich het geheele ligchaam, en het grootste gedeelte den zeer lange pooten in de lucht, waardoor het insekt in staat is, zich eene aanhoudende en schommelende beweging te geven. Het ligchaam grijsachtig-bruin, overal met korte haren bedekt. De kop bolvormig met groote zwarte niervormige oogen, en in een' tamelijk langen snuit verlengd waarop de naar boven gekromde, uit 14 cilindervormige geledingen van gelijke lengte bestaande sprieten, en de naar achteren gekromde voelers geplaatst zijn.— Het achterlijf smal, het eindlid puntig en zwart.

De pooten veel langer dan het ligchaam, dun, borstel-

vormig; de dijen eenigzins doornharig; de tarsen platgedrukt, sneeuw wit.

De vleugels zoo lang als het achterlijf, lancetvormig, met 2 randcellen.

Midden-Java. Gedurende de zomermaanden in woonvertrekken.

Sciophila tropica nov. sp.

Ochracea: oculis, antennis maculaque post ocellos sita nigris, ocellis 2, thorace gibbosissimo striis duabus nigris convergentibus signato, tibiis apice bispinosis. Long. $2\frac{1}{4}$."

Geelbruin; de kop klein, de oogen zwart rondachtig; de sprieten regt naar voren gericht en naar beneden gekromd, de 2 eerste geledingen iets grooter dan de overige; de voelers geelachtig, hun laatste lid dun en lang.

De thorax hoog, kort-stijf-harig, op den rug 2 kromme naar achteren zich vereenigende zwarte overlangsche strepen. Het achterlijf allengs naar zijn einde toe dikker wordend, stijfharig, in het midden een door alle geledingen verloopende overlangsche zwarte streep.

De pooten matig lang, bruingeel met zwarte tarsen, de tibiae der 2 achterste paren aan het ondereinde met 2 doornen.

De vleugels tamelijk breed, iets langer dan het achterlijf, alleen aan den voorsten rand bruinachtig, overigens kleurloos.

Midden-Java. Slechts eenmaal gevangen.

II. TANYSTOMATA.

Dasypogon lanatus nov. sp.

Albo-cinereus, dense pilosus oculis smaragdinis, fronte mystaceque albo-sericeo pilosis, antennis nigris, pedibus tenuibus; abdomine cilindrico gracili, densissime albo piloso; alis diaphanis nervaturis capitalibus rufis. Long. 5."

De oogen in het leven groen (na den dood zooals bij de meesten zwartbruin); het achterhoofd grijswit; het voorhoofd en de knevel zijdeachtig wit; de sprieten klein, zwart. Op het midden van den rug eene overlangsche zwarte streep, die aan weerszijden wit is gezoomd.

Het achterlijf slank, op de rugvlakte en aan weerskanten fluweelachtig witharig, de insnijdingen tusschen de afzonderlijke geledingen even als de buikvlakte zwart.— De pooten dun en matig lang, ongedoornd, zwart, met uitzondering der dijen, die wit zijn.—

De vleugels kleurloos; de discoidaal-cel langwerpig 5-hoekig; op het midden van de randader een bruin vlekje.

Amboina. Schijnt zeldzaam te zijn.

Asilus barbatus nov. sp.

Fuscus, oculis metallico-aeneis, mento barba longissima e pilis flavicantibus constante instructo; abdomine elongato, articulis 4 anterioribus dense rufescente-pilosis, articulo penultimo albo-niveo piloso; pedibus rufis, tarsis nigris. Long. 11."

Aan alle deelen sterk behaard.

De kop breed, de oogen bronskleurig, beide door eene diepe, met grijze haren gevulde sleuf (vertex) van elkander gescheiden. De sprieten zwart, het 3^e lid kegelvormig, plotseling in den eindborstel overgaande; de knevel bestaat uit geelachtige, dicht bijeen staande haartjes; het onderste gedeelte van den kop dicht met lange geelachtige haren bedekt (baard).

De thorax bruin, sterk behaard; het achterlijf allengs dunner wordende, zwart, de 4 eerste geledingen dicht met geelbruine haren bedekt; op het voorlaatste achterlijfs-lid een uit sneeuw witte haren bestaand vlekje.

De pooten sterk en lang behaard, roodbruin, de tarsen alleen zwart. De voetzool geel.

De vleugels bruinachtig.

Midden-Java. Gedurende de zomermaanden tusschen alang-alang in de nabijheid van rivieren, waar zich vele waterjuffers en andere insekten, die het insekt tot voedsel strekken, ophouden.

Asilus latro nov. sp.

Simillimus praecedenti, differt: antennarum articulo 2° longiore, articulo 3° sensim in setam longam exeunte, barba multo brevior, articulo abdominis penultimo nigro. Long. 9."

De baard veel korter en niet zoo digt. Op den rug van den thorax bevindt zich eene in het midden overlans verloopende donkerbruine streep, en zijdelings van deze aan de voorste vlakte eene geelachtige vlek. Het achterlijf smal, zwart, de 5 eerste geledingen aan haren achterrandsrand geelachtig behaard, de 2 laatste zwart, zonder een wit vlekje.

De pooten sterk, de tarsen en de bovenste vlakte der dijen zwart. De voetsohlen donkerbruin.

Midden-Java. (Gombong). Met de vorige op dezelfde plaatsen.

Ommatius fulvidus Wied.

Java (Djokdjokarta, Gombong). *Amboina*, hier een der meest voorkomende insekten.

Ommatius minor nov. sp.

Cinereo-niger; oculis aeneis, facie mystaceque flavicante, barba alba, antennis nigris, macula scapulari utrinque rotunda, flavicante; abdomine angusto dorso nigro incisuris ventrequae griseis, pedibus nigris, tibiis rufis. Long. 5".

De oogen koperbruin; het achterhoofd grijs, het voorhoofd geelachtig, diep, de baard wit.—De thorax en het achterlijf van boven zwart, zonder glans, gene ovaal, aan de voorste helft aan weerszijden twee geelachtige ronde

vlekjes; de zijvlakten en de borst grijs, de kolfjes geelachtig: op iedere geleding van het achterlijf-eene onduidelijke, smalle grijze dwarsche streep. — De pooten matig lang, niet verdikt, zwart, de bovenhelft der tibiae roodbruin, overigens schaars behaard. De vleugels kleurloos, slechts naar den voorsten rand en de punt toe bruinachtig.

Amboina. In den droogen tijd, zeldzaam.

Ommatius minimus nov. sp.

Oculis metallico-viridibus, fronte angusta, grisea, nitente, facie barbaque albida. Thorax griseo-fuscus; abdomen nigerrimum; pedes anteriores 4 flavidi, posticorum femora et tibiae nigro-fuscae alae diaphanae. Long. $2\frac{1}{2}$."

De kleinste soort, niet alleen van dit geslacht maar ook van de geheele afdeeling der Asilidae, en reeds hierdoor aanmerkelijk verschillend van de 2 vorige soorten. Op den rug, die grijs van kleur is, volstrekt geene vlekken. Het achterlijf zwart, en alleen aan de zijden eenigzins behaard.

De voorste 4 pooten bruingeel met weinige zwarte haartjes; de onderste helft der achterdijen en tibiae donkerbruin; overigens ook dit voetpaar bruingeel.

Amboina. In de drooge moesson.

LAPHRIA Fabr.

a. Species facie aureo-flavo nitente.

1. *Laphria cyanea* Macq. Suit. à Buffon.

Viridi-aenea, facie aureo-flava, scapulis flavicantibus, halteribus nigris, alis totis infuscatis, pedibus anterioribus longe pilosis. Long. 6".

Amboina. Een der het meest voorkomende dipteren.

2. *Laphria pellucida* nov. sp.

Tota viridi-aenea, nitens, facie fronteque aureo-flavo-pilosis; pedibus, longe pilosis, alis pellucidis non infuscatis. Long. 6".

De oogen donkergroen, sterk glinsterend. De sprieten zwart evenals de lange, horizontaal uitstekende snuit. De kop ovaal, smal; het scutellum blaauw. Het achterlijf smal, cilindervormig, aan weerszijden weinig behaard; de kolfjes aan de basis zwart, het knopje wit.

De pooten langharig, groen, de achterste dijen blaauw; de vleugels geheel kleurloos.

Op *Amboina* gedurende den droogen tijd tusschen struikgewas; zeldzaam.

3. *Laphria Kollari* nov. sp.

Oculis purpureis, thorace cupreo nitente, macula scapulari utrinque flava sericeo nitente; abdomine paululum depresso, articulo primo aeneo-viridi, secundo partim azureo partimque roseo, reliquis azureis metallico splendentibus; pedibus viridibus longe densequae pilosis, alis infuscatis. Long. 12".

De oogen purpurbruin, groot, door eenen diepen en breeden vertex gescheiden; de kop breed en eenigzins platgedrukt. De sprieten tamelijk lang, zwart, de knevel sterk en lang, de snuit lang en horizontaal uitstekend.

De romp ovaal, koperbruin, glinsterend, aan weerszijden der voorste helft eene geelachtige vlek; de borst grijsachtig-wit. De kolfjes aan de basis zwart, overigens wit.

Het achterlijf eenigzins platgedrukt, breed, donkerblaauw, met uitzondering van het eerste segment, hetwelk bronskleurig is.

De eerste helft van het 2de buiksegment blaauw, de achterste helft donker rozenrood.

De pooten sterk, metaalgroen, de voorste langharig.

De vleugels bruinachtig, vooral langs de vertakkingen der aderen.

Een der grootste en fraaiste Dipteren van *Amboina*, waar het niet zeer zeldzaam schijnt te zijn.

Ik noem deze *Laphria* ter eere van den heer Von Kollar, directeur van het Keizerlijke Museum te Weenen, aan wien ik mijne geringe zoölogische kennis te danken heb.

4. *Laphria Kubinyi* nov. sp.

Oculis viridibus, thorace fere circulari, nigro-viridi metallico, macula in utraque scapula flavida, sericeo nitente; abdomine lato, depressiusculo pulcherrime cyaneo, articulis 2°-4° que in latere macula parva alba notatis, pedibus cyaneis, parce pilosis, alis paululum tantum infuscatis. Long. 9".

Kleiner dan de voorgaande soort.

Van alle *Laphria*-soorten, die zoo even zijn beschreven, door de bijna geheel onbehaarde pooten verschillende; de thorax rond, donker metaalgroen; het achterlijf eenigzins platgedrukt, spits eindigend, donkerblauw, zeer weinig behaard, aan weerszijden van het 2^e tot 4^e segment een klein wit vlekje; de pooten donkerblauw, de achterste dijen iets verdikt. De steel der kolfjes zwart, het knopje wit.

De vleugels slechts weinig bruinachtig gekleurd.

Amboina. Niet zeer zeldzaam gedurende de drooge maanden.

b. *Species facie argenteo-alba*.

5. *Laphria villipes* nov. sp.

Tota nigra sine splendore metallico, oculis nigro-viridibus, facie albo-sericeo nitente; macula scapulari utrinque flavida; tibiis tarsisque omnibus longissime villosa-pilosis, alis parte basilari pellucidis, parte externa fuscis. Long. 7".

Geheel zwart zonder glans.

De oogen donkergroen; het achterhoofd en de sprieten zwart, het aangezigt zijdeachtig witharig, de knevel kort, zwart; de snuit meer schuins dan bij de 4 voorgaande soorten.

De thorax ovaal, digt kortharig, met de gewone geelachtige schoudervlekken.

Het achterlijf matig breed en iets plat; de kolfjes roodbruin.

De pooten digt langharig, de achterdijen eenigzins verdikt.

De vleugels van af den wortel tot aan de schijfcel geheel zonder kleur, de buitenste helft bruin.

Amboina. Zeldzaam.

6. *Laphria tristis* nov. sp.

Nigra, abdomine pedibusque coeruleis nitentibus, his parce pilosis; alis fuscis, ima basi tantum pellucidis. Long. 8".

Iets grooter dan *L. villipes*, van welke zij door de navolgende kenmerken stadvastig verschilt.

Het achterlijf iets breeder en korter, zeer weinig behaard, zwartblauw; het knopje der kolfjes geelachtig; de pooten zwart met een blaauwen glans en zeer schaars behaard; het grootste gedeelte der vleugels bruin, met een' staalblaauwen glans; het doorzigtige gedeelte reikt niet tot aan de discoidale cel.

Amboina.

Gonypes moluccanus nov. sp.

Corpore gracili, oculis viridi-aeneis, thorace abdomineque nigro-fusco, hujus segmentis coerulescente cingulatis; alis diaphanis abdomine multo brevioribus, hocce gracili, posticam partem versus incrassato, pedibus rufo-fuscis, tarsis 3-unguiculatis, hamatis. Long. 5".

De kop van voren platgedrukt, veel breeder dan de romp; de oogen donkergroen, door eene matig diepe sleuf van elkander gescheiden; het aangezicht smal wit, de knevel uit 2—4 korte witte haartjes bestaande. — De sprieten dun, korter dan de kop, donkerbruin, de stijl kaal.

De thorax klein, ovaal, zwartbruin, aan de zijden grijsachtig kortharig; het scutellum zeer kort.

Het achterlijf veel langer dan de romp, de eerste helft dun, steelvormig, allengs dikker wordende, zwart, de achterrand der geledingen blaauwachtig-grijs; de kolfjeslang, geelbruin.

De voorste 4 pooten veel korter dan het achterste paar, alle dun, donkerbruin en geelachtig geringd; de tarsen haakvormig gekromd; 3 groote klauwen aan elken voet.

De vleugels kort, iets geelachtig van kleur.

Amboina. Zeldzaam.

Anthrax ventrimacula nov. sp.

Nigra alis basi margineque antico fuscis, alioquin diaphanis, thorace in marginibus dense rufo-piloso antennis nigris; abdomine latiusculo, ovali, fasciis duabus transversis albis in 1° et 3° segmento, punctisque argenteo-albis in ultimis duabus segmentis; ventre nigro, macula mediana magna argenteo-alba signato. Long. 6''.

De oogen koperbruin, groot, door een tamelijk breed zwart voorhoofd van elkander gescheiden. De sprieten zwart. De romp plat, digt behaard, zwartbruin; aan den voorsten rand zoowel als langs den geheelen omtrek van digte, bruinroode haren omzoomd. — Het achterlijf iets breeder dan de romp, en zoo lang als deze, zwart; aan de voorste helft der zijranden, bij het scutellum, bruinroodharig. Op de 1^e en 3^e geleding eene smalle, dwarsche, witte streep

waarvan de voorste iets smaller is; aan het uiteinde aan weerszijden eenige zilverachtig witte vlekjes.

De buikvlakte zwart, in het midden met een groote vierkante sneeuw witte vlek.—

De pooten lang, zwart.

De vleugels aan den wortel en langs den voorsten rand zwart, zonder glans, overigens geheel zonder kleur.—

Amboina. Gedurende den droogen tijd. Vliegt zoo als de volgende, alleen op de heetste middaguren.

Anthrax flaviventris nov. sp.

Simillime praecedenti, differt; pilis thoracem cingentibus fusco-flavis, ventre flavicante, maculis albis in ultimis abdominis segmentis non rotundis, sed transverse oblongis. Long. 6."

Bij den eersten oogopslag door geelachtige buikvlakte van *A. ventrimacula* verschillend; deze geelachtige kleur gaat allengs in het zwartbruine over, terwijl daarentegen bij de bovengenoemde soorten, op een' zuiver zwarten grond een scherp omschreven wit vierkant vlekje was; de voorste rand der vleugels meer bruinachtig dan zwart.

Amboina. Met de voorgaande.

Anthrax coeruleopennis nov. sp.

Nigra, alis fuscis caeruleo-nitentibus; haustello capitis longitudine; fronte nigra, cupreo nitente; thorace pilis rufis cincto fascia abdominis transversali albida in articulo 3°; puncta 4 alba in ultimo segmento. Long. 5."

De sprieten zwart, de oogen koperbruin, het voorhoofd breed zwart, en in den omtrek der sprieten met een koperglans.

De romp is vierkant, niet hoog, donkerbruin bijna zwart, langs den omtrek met roodbruine haren gezoomd. Het ach-

terlijf is breed, de zijranden van het 1^e en 2^e segment roodbruinharig, op het 3^e segment eene breede dwarsche geelachtige streep en op het laatste eenige witte punten. De buikvlakte zwart, in het midden bruinachtig harig. De pooten dun en tamelijk lang, zwart. De vleugels koffijbruin met een' blaauwen glans.

Amboina. Niet zeldzaam.

Anthrax argyropyga nov. sp.

Nigra, antennis brevissimis, articulo tertio sphaerico depresso apice albo; occipite albicante, abdomine lato, articulis duobus ultimis argenteo-albo pilosis; alis basi nigro fuscis, extus diaphanis, hic punctis duobus nigris signatis. Long. 5."

De kop bolvormig, de oogen koperbruin, het achterhoofd grijsachtig-wit behaard, evenzoo het aangezigt. De sprieten zeer kort, ver van elkander geplaatst, het eindlid kort, bolvormig, plotseling in een' korten borstel overgaande. De thorax geheel zwart, zonder bruinroode haren in den omtrek; het scutellum kort, maar breed. Het achterlijf zwart, langs den omtrek digt langharig; de 2 achterste geledingen geheel zilverachtig-wit. De pooten zeer dun en matig lang.

De binnenhelft der vleugels zwartbruin met een' schuin-schen bogtigen buitenrand; de buitenste helft zonder kleur; hier bevinden zich twee kleine zwarte punten, waarvan een op de discoidale, de andere op de submarginale cel.

Amboina. De larve schijnt in oud houtwerk te leven. Ik zag althans deze soort omstreeks den middag altijd rondom aangevreten balken zweven.—

HELIOMYIA. Dolichopodarum genus novum.

Characteres generis.

Antennae supra epistomium sitae, articuli omnes breves tertius tator quam longus seta apicalis longa.

Ocelli tres.

Articulus palporum ultimus deorsum flexus. Alae cellula discoidali magna longa, fere triangulari praeditae, non incumbentes. — Tibiae paris pedum secundi apice bispinosae. Organon copulatorium maris forcipatum. —

Alhoewel Macquart, in zijne Hist. Nat. des Insectes Diptères, de familie der Dolichopoda kenmerkt als *geene* cellula discoidalis hebbende, vind ik tusschen het nu te beschrijven insekt zooveel overeenkomst met de overige Dolichopoda betrekkelijk den geheelen habitus, de oogen, de sprieten het epistomium, de voelers en de pooten, dat eene afscheiding van het te beschrijven Dipteron wegens de aanwezigheid eener discoidale cel van deze afdeeling der Dipteren hoogst tegennatuurlijk zou zijn.

Heliomyia ferruginea.

Ferruginea, fronte nigra, epistomio albido, parte superiore oculorum viridi, inferiore purpurea, tarsis tibiisque pedum nigricantibus, alis diaphanis, macula ad apicem in margine antico fusco. Long. 4."

De kop breeder dan de thorax; de bovenhelft der oogen groen, de onderhelft purpurkleurig; het voorhoofd zwart, sterk glinsterende; de spieten zwart. De monddeelen geelachtig. De thorax, het achterlijf en de dijen der pooten geelbruin, zeer weinig behaard; de thorax ovaal, matig hoog, het scutellum iets breeder dan lang.

De pooten dun en lang, de tibiae en tarsi zwart, aan het onderste einde der middelste tibiae 2 lange doornen.

De vleugels groot en breed, iets geelachtig aan den voorsten rand; in de nabijheid van de punt der vleugels een klein donkerbruin vlekje.

Amboina. Gedurende de drooge moesson tusschen struikgewas, niet zeldzaam.

III. NOTACATHA.

Sargus formicaeformis nov. sp.

Thorace metallico-viridi, abdomine basi paululum attenuato, depressiusculo, cupreo nitente, pedibus concoloribus flavo-rufis, alis pellucidis abdomine multo longioribus. Long. $3\frac{1}{2}$ ".

De kop breeder dan de thorax, rond; de oogen groot, alleen door eene zeer smalle goudkleurige streep (frons) van elkander gescheiden, zwartbruin, 3 oogstipjes $\therefore$ -vormig geplaatst het voorste verder van de 2 andere dan deze van elkander, alle op den vertex. De sprieten zeer kort, bruinachtig rood.

De romp donkergroen, metaalglanzig, langs den omtrek zeer fijn behaard, langwerpig; het achterlijf plat, van voren smal, allengs breeder wordende, koperbruin, fijnharig.

De pooten dun en kort, geelachtig rood.

De vleugels tamelijk breed, veel langer dan het achterlijf, zonder kleur, met bruine aderen.

Amboina.

Odontomyia cinerea nov. sp.

Antennis divergentibus, basi fuscis dein nigris, facie argenteo-alba, oculis nigris, albo tomentosis; thorace nigro, lineis duabus longitudinalibus indistinctis albidis, spina ad basin alae utriusque nigra, scutello nigro; abdomine dilatato, nigro-coeruleo, lateribus albo maculato. Long. $3\frac{1}{2}$ ".

Wat kleur en teekening betreft heeft dit insekt veel overeenkomst met *Ephippium spinigerum* Dol. doch verschilt hiervan door de geheel anders gevormde sprieten.

Bij de zoo even aangegevene kenteekenen zijn nog volgende te voegen.

Het 3^e lid der sprieten uit 5 afdeelingen bestaande waarvan de 2 laatste kortharig en zwart, de 3 eerste bruin.

De thorax in het midden het breedste, en hier aan weerszijden boven den oorsprong der vleugels met een kort regtop staand doorntje; zwart met 2 onduidelijke witachtige overlangsche strepen. De doorntjes op het scutellum aan de basis zwart, aan de punt bruinrood. Het achterlijf iets platgedrukt, staalblauw, aan weerszijden eenige witte vlekjes, en aan het uiteinde eene overlangsche korte witte streep. De buik geheel zwart, even als de pooten, alleen de tibiae der 2 achterste paren zijn bruinachtig.

De vleugels kleurloos; aan den voorsten rand bevindt zich voor de discoidale cel een bruinachtig vlekje, en eene andere iets grootere vlek in de nabijheid van de punt der vleugels.

Amboina

IV. ATHERICERA.

Ceratophya indica nov. sp.

Fusca, fronte tota ferruginea nigro maculata, articulo 3° antennarum secundo multoties longiore; scutello maculisque lateralibus thoracis miniaceis; abdomine basi attenuato, fasciis 2 transversis luteis. Long. $3\frac{1}{2}$ '''.

Van alle onze dipteren door de eigenaardige sprieten verschillend; deze zijn bruin, de beide 2 eerste geledingen klein, en beide parallel, het 3^e lang en aan de basis een klein borstelhaartje dragende.

Het voorhoofd glad, zonder verhevenheden, breed, bruinrood, met eenige zwarte punten. De monddeelen

zeer klein. De thorax langwerpig 4 kantig, donkerbruin, het scutellum en een streep aan den oorsprong der vleugels menierood.

De pooten klein, bruin, met roodbruine tarsen; het achterlijf cilindervormig aan het voorste gedeelte iets dunner, donkerbruin; op het 2e en 3e lid eene dwarsche gele streep.

De vleugels breed, zonder kleur, de nerven donkerbruin, en aan het uiteinde eene bruine niet omschrevene vlek.

Amboina. In de maand December eenige exemplaren gevangen.

Volucella aurata. Macq. Suit. à Bufl.

Midden-Java. (Gombong). Gedurende de zomermaanden. Een der fraaiste Dipteren onzer Fauna. Schijnt vrij zeldzaam te zijn.

Eristalis maxima nov. sp.

Coerulea, metallice nitens, glaberrima, stylo antennarum nudo, antennis in processu frontis lato, coeruleo impositis, facie argenteo-nitente, alba, articulis abdominis duobus ultimis aurantiacis, alis circa nervaturas rufo-brunneis. Long. 12".

Het grootste en fraaiste Dipteron, dat ik tot nu op *Amboina* heb gevangen doch slechts eene enkele keer. Omstreeks de heete middagsuren op bloemen zwevende.

Geheel donkerblauw metaalglanzig en bijna geheel onbehaard.—

De kop groot, halfbolvormig, dik; de oogen donkerbruin, door eene staalblauwe, niet zeer breede streep (voorhoofd) van elkander gescheiden; deze streep eindigt naar voren in een iets breeder uitsteeksel op hetwelk de korte sprieten zijn geplaatst; de eindborstel is lang en kaal. Het aangezicht zilverachtig-wit behaard. De thorax en het achter-

lijf bijna van gelijke breedte; de 2 laatste geledingen van het laatste oranjekleurig.

De pooten bijna onbehaard, donkerblauw. De vleugels lang en breed, aanliggend, vooral langs de vertakkingen der aderen roodbruin gekleurd.

Eristalis metallica nov. sp.

Oculis contiguus, purpureis, antennis rufis, seta articuli 3ⁱ non pilosa; thorace nigro-fusco, striis duabus longitudinalibus parallelis luteis; scutello abdomineque viridi-aureo metallico nitentibus, hoe transversim nigro fasciato; alis pellucidis, macula in medio alae sita fusca. Long. 6."

Uitgezonderd de kop bezit bijna het geheele ligchaam een' prachtig groenen metaalglans.

De kop halfbolvormig, op een' kleinen steel geplaatst; de oogen grenzen aan elkander, zijn roodbruin van kleur, aan de onderhelft geel gevlekt, en niet behaard; het uitsteeksel van het voorhoofd, waarop de korte sprieten zijn geplaatst, zwart en kort digtharig. Het aangezicht geelachtig.

De romp zwartbruin, iets langwerpig; in het midden verlopen 2 parallelle overlangsche, gele strepen; de zijden zijn goudgroen glinsterend, even als het geheele scutellum en het korte eivormige achterlijf; op dit bevinden zich 4 dwarsche pekzwarte strepen, waarvan de 3 laatste in het midden iets breeder zijn en hier met een punt aan elkander grenzen.

De pooten bruinrood, de dijen gedeeltelijk zwart. De vleugels met de gewone adervertakkingen, aan het uitsteeksel geelachtig, overigens zonder kleur, alleen in het midden eene van den voorsten rand tot in de helft der breedte verlopende bruine, niet omschrevene vlek.

Amboina. Gedurende de geheele drooge moesson tusschen struikgewas op bloemen talrijk te vinden.

Eristalis inscripta nov. sp.

Viridis, metallico-nitens, parce pilosa; oculis contiguis rufis, glabris, seta antennarum nuda; thorace abdomineque nigerrimo regulariter striatis punctatisque; pedibus nigris, alis totis diaphanis. Long. 5."

Donker blaauwgroen. De kop bijna niervormig, van voren eenigzins platgedrukt, door de aan elkander grenzende oogen geheel bruinrood; het voorhoofd zonder een merkbaar uitsteeksel; de sprieten kort, bruin.

De romp gewelfd, ovaal, slechts aan de schouders eenigzins behaard; in het midden eene overlangsche niet geheel tot aan het scutellum verloopende breede zwarte streep; aan weerszijden van deze 2 driehoekige vlekken van gelijke kleur, alle zooals ook die op het achterlijf zonder eenigen glans.

Het achterlijf ovaal, op het 1^e en 2de lid eene dwarsche zwarte streep, op het 3^e en 4^e 3 zwarte vlekken, waarvan de middelste rond, de buitenste halvemaaanvormig.—

De pooten zwart, en alleen de dijen beneden met doornachtige haartjes voorzien. De vleugels zonder kleur, met zwarte aderen.

Amboina. Met de voorgaande soort, echter, zoo het schijnt, zeer zeldzaam.

Didea Ellenriederi nov. sp.

Nigra, thorace viridi-nitente, antice & in scutello luteo; abdomine fasciis 3 aurantiacis transversis, quarum prima in medio interrupta; pedibus tenuibus, quatuor anterioribus fusco-rufis, duobus posticis nigris; alis ima basis tantum et in medio fuscis, ceteroquin diaphanis. Long. 5."

Heeft veel van eene *Syrphus*.

Het voorhoofd eindigt naar voren in een klein kegelvormig uitsteeksel; zwart; de sprieten roodbruin, klein; de oogen aan elkander grenzende, zwartbruin, kaal.

De romp klein, en zooals het geheele insekt plat, zwart, met eenen donkergroenen tint; de voorste rand en vooral de schouders geel behaard, even zoo het scutellum.

Het achterlijf ovaal, zeer plat, aan den omstrek kortharig, zwart, op het 1^e, 2^e en 3^e lid een breede dwarsche gele streep; de eerste in het midden afgebroken.

De vleugels breed en veel langer dan het achterlijf, aan den oorsprong bruinachtig; het middelste gedeelte der vleugels bruin, overigens zonder kleur.

De pooten dun, weerloos, kort, de 4 eerste bruinrood, het achterste paar zwart.

Amboina. In de maand December, op bloemen.

Didea Macquarti nov. sp.

Thorace viridi-aeneo, lateribus luteo pilosis, scutello luteo, abdomine aurantiaco, striis 4 transversis nigris tenuibus signato; oculis fuscis, fronte coerulea, alis flavicantibus; flavescence breviter dense pilosa. Long. 5'''.

De sprieten bruinrood; de romp klein, bijna vierkant, metaalgroen, aan weerszijden kort, geel behaard; het scutellum geel, kort, maar breed. Het achterlijf zeer plat, in het midden breeder dan de thorax, oranjekleurig; de achterste rand van ieder segment zwartblauw, waardoor evenzoo vele dwarsche dunne strepen ontstaan als er segmenten zijn; de buik oranjekleurig.

De pooten kort en dun, geel; de tibia en de tarsus van het achterste paar zwart.

De vleugels geelachtig, vooral langs de vertakkingen der aderen.

Amboina.

Didea diaphana nov. sp.

Oculis nigro-fuscis, vertice nigro, facie albo-sericeo nitente thorace nigro, lateribus, scutello abdomineque aurantiacis, hujus segmentorum marginibus posticis nigris, alis diaphanis. Long. $3\frac{1}{2}$."

Van *Didea* Macquarti, met welke deze soort veel overeenkomst heeft verschillende door de mindere grootte en de kleurlooze vleugels; het voorhoofd is hier in het midden zwart en aan beide zijden geel gezoomd terwijl het bij gene geheel zwartblauw is. Bij *D. diaphana* zijn alle pooten geel, alleen de achterste tarsen bruinachtig.

Amboina.

Helophilus insignis nov. sp.

Thorace fusco, striis 4 longitudinalibus scutelloque rufis, eminentia frontali antennis ferente coeruleo-nitente; abdomine lato nigro-coeruleo, nitente, articulo 2° 3°-que fascia transversa rufa lata, in medio angustata, notato; alis flavicantibus. Long. 8".

De kop iets breeder dan de romp; de oogen koperbruin; het voorhoofd breed en zwartachtig; de sprieten bruin.

Het aangezicht geelachtig, sterk zijdeglanzig.

De romp langwerpig, vierkant; van boven donkerbruin met 4 evenwijdig verloopende, overlangsche, smalle roodbruine strepen; het scutellum roodbruin.

Op de schouders bruinroode haartjes.

Het achterlijf bijna kaal, donker staalblauw, eivormig; op de 2^e en 3^e geleding aan weerskanten eene bruinroode ovale vlek.

De pooten zwart, de achterdijen verdikt en blaauwachtig; de achterste tibiën gekromd, haar onder einde in eene korte punt uitlopend.

De vleugels groot, geelachtig.

Midden-Java. In de met glaga begroeide ravijnen van het gebergte Karangbollong gevangen.

Helophilus pilipes nov. sp.

Thorace fusco, striis 4 longitudinalibus luteis; abdomine elongato, luteo, fasciis nigricantibus transversis unaque longitudinali mediana interrupta signato; alis hyalinis; pedibus nigris, femoribus tibiisque parvis 1^a in margine externo dense aureo-pilosis. Long. 6''.

De oogen koperbruin, aan elkander grenzende; het uitsteeksel van het voorhoofd kort en geel, dicht behaard; de sprieten zwart.

De thorax donkerbruin, met 4 bijna evenwijdig verloopende overlangsche gele strepen; het scutellum bruingeel.

Het achterlijf eivormig, naar achteren toe dunner wordend, geel; op iedere geleding eene donkerbruine dwarsche streep; de strepen met elkander door eene overlangsche evenzoo gekleurde streep vereenigd.

De pooten zwart, de achterdijen dik; de dij en de tibia van het 1^e paar aan den buitenkant lang geelharig.

Midden-Java. Op dezelfde plaatsen met de vorige.

Eumerus argyropus nov. sp.

Fusco-niger; oculis rufis, fronte argenteo-alba; striola alba obliqua, laterali in 2°, 3° 4°-que abdominis articulo; alis pellucidis; tarsis posticis paululum dilatis, et ut tibiis posticis argenteo-albo-pilosis. Long. 2 $\frac{1}{4}$ ''.

De twee eerste geledingen der sprieten zwart, de derde bruinrood; de oogen vereenigd.

De thorax zwart, het scutellum breed en aan den achterrand gedoornd; het achterlijf smal, zwart, de buikvlakte donkergroen. De vleugels zonder kleur. De pooten klein en kort; de achterdijen eenigzins verdikt, de tibiae weinig gekromd, de tarsen iets breeder dan de tarsi der voorste pooten, zilverachtig wit-glinsterend; de vier voorpooten zwart, met bruine ringen op de gewrichten.

Amboina.

Baccha vespaeformis nov. sp.

Ochracea, scutello scapulisque luteis; facie flava, antennis rufis; abdomine antice quasi stiloso dein dilatato, spathulato, fasciis tribus transversis nigris, quarum intermedia fere triangulari; pedibus concoloribus luteis. Long. $3\frac{1}{2}$ ".

Heeft dezelfde gedaante als *B. pedicellata* Dol.

De kop halfbolvormig; de oogen donker purperkleurig; het voorhoofd en het aangezicht geelachtig, kortharig; de sprieten bruinrood. De thorax veel korter dan het achterlijf, afgerond, plat, geelbruin; de schouders en het scutellum geel.

Het 1^e segment van het achterlijf kort, geelbruin, het 2^e dun, zoolang als de overige te zamen, van dezelfde kleur; het 3^e tot 6^e veel breeder dan de zoo even genoemde; de achterrand van elk segment zwart.

De pooten, voornamelijk het 1^e paar, zeer kort en dun, geel. De vleugels iets korter dan het achterlijf, alleen aan den voorsten rand bruinrood gekleurd.

Amboina.

Alle soorten van het geslacht *Baccha* en ook andere geslachten der afdeeling *Syrphida* kenmerken zich door bui-

tengewoon kleine pooten en betrekkelijk groote vleugels. Men ziet ze ook daarom bijna nooit zittende, maar altijd in de lucht zwevende, rondom bladen waarop zich bladluizen bevinden.

Baccha moluccana nov. sp.

Fusco-nigra; scapulis luteis; facie in medio nigra utrinque flavesciente cincta; antennis rufis; scutello nigro, abdominis pedicellati articulis duobus anterioribus, maculisque duabus in 3° articulo ferrugineis, pedibus concoloribus flavis. Long. 3½."

Gedaante en teekening van *B. pedicellata*, tusschen deze en de zoo even beschrevene soort in het midden staande; doch van beiden door het geheel zwarte scutellum en de teekening van het achterlijf verschillend.

De oogen purperbruin, door eene smalle zwarte streep van elkander gescheiden; de sprieten roodbruin. De thorax kort, bijna zwart, met sterken glans; aan de schouders een klein geelachtig vlekje, en hier eenige haartjes; overigens is het insekt bijna kaal.

De 2 eerste segmenten van het achterlijf dun en bruingeel, de overige veel breeder, zwartbruin, op het 3^e segment eene dwarsche breede bruingele vlek, die in het midden eenigzins is afgebroken. De vleugels en pooten als bij *B. vespaeformis*.

Amboina.

Conops rufifrons, nov. sp.

Fronte latissima, antice in apicem producta, rufa; antennis elongatis rufis, oculis nigro-fuscis: thorace subquadrilatero fusco, scapulis scutelloque rufis; articulis abdominis duobus primis attenuatis, nigris; 3°-5°-que crassioribus rufis; alis basi flavicantibus, ceteroquin paululum tantum infuscatis. Long. 4½."

De kop is het breedste gedeelte van het insekt; de oogen uitpuilende, bruinzwart; het voorhoofd zeer breed, eenigzins uitgehold, bruinrood, naar voren puntig, en hierop zijn de lange en dunne, ook bruinroode sprieten geplaatst; hunne 3 geledingen zijn bijna van gelijke lengte; de stijl bestaat uit 3 afdeelingen waarvan de laatste in een kort haartje eindigt.

Het aangezicht roodbruin, met een' geelachtigen tint; de snuit zwart, reikende tot aan het 3^e lid der sprieten.

De thorax matig gewelfd, bijna vierkant; de schouders puntig en roodbruin; het scutellum zeer kort, van dezelfde kleur. De kolfjes kort, zwavelgeel.

Het achterlijf aan het voorste einde dun, allengs dunner wordend; de twee eerste segmenten zwart, met een' geelachtigen achterrand, de overige bruinrood.

De pooten bruinrood, de tarsen zwart, de tibiae goudglanzig.

De vleugels bijna onmerkbaar bruinachtig gekleurd aan den voorsten rand geelachtig.

Amboina.

Lucilia nosocomiorum, nov. sp.

Coeruleo-viridis, metallice nitens; facie nigra albo cincta; oculis contiguis rufis, abdomine ovali rotundato obtuso, alis diaphanis. Long. 4."

Groenachtig-blaauw, metaalglanzig; de kop eenigzins platgedrukt, de oogen bruinrood, aan het bovenste gedeelte (vertex) aan elkander grenzende: het aangezicht zwart, aan weerszijden wit gezoomd, en hier met zwarte kromme, stijve haartjes. De sprieten plat aan den kop gedrukt.

De romp aan weerszijden van gekromde doornachtige haren voorzien; het scutellum rood, aan den achterrand doornharig.

Het achterhoofd ovaal, aan het segment stijfharig. De pooten zwart, den dijen aan den buitenrand fijn gedoornd.

Amboina. Uitermate talrijk in de ziekenzalen van het hospitaal, vooral op zalen waar vele excreta geëvakueerd worden, en hoofdzakelijk om de kribben van zware lijders, aan welke zij voornamelijk door het sterke gegons lastig worden. Het lastigste vond ik ze tusschen een en drie ure 's namiddags.

Ochromyia ferruginea nov. sp.

Ferruginea, articulis duobus ultimis abdominis nigricante-coeruleis, pedibus flavis, alis diaphanis margine antico tantum paululum infuscatis. Long. 4."

Roestkleurig, stijfharig. De kop smaller dan de thorax, van voren platgedrukt; de oogen donkerbruin; het voorhoofd roodbruin, wit gezoomd, het aangezigt stijfharig.

Het achterlijf bijna bolvormig, aan den omtrek harig, de 2^e laatste geledingen staalblauw.

De vleugels breed, veel langer dan het achterlijf, aan den wortel geelachtig, langs den geheelen voorsten rand lichtbruin.

Ambonia. Zeer talrijk tusschen struikgewas.

Lydella unguiculata nov. sp.

Nigro-cinerea; facie breviter aureo-flavo-pilosa & nigro-setulosa; thorace longitudinaliter nigro striato; abdomine cilindrico, macula utrinque in articulo 2°-4°-que magna ochracea; pedibus nigerrimis, unguibus tarsorum magnis; alis diaphanis. Long. 6."

Het achterhoofd lang- en digt-harig, de haartjes grijsachtig; de oogen smal, ovaal aan den achterrandsrand met een' goudgelen smallen zoom. Het voorhoofd goudgeelharig, evenzoo het aangezigt; het laatste uitgehold ter opname der sprieten; deze zijn zwartbruin, het 3^e lid lang en eenig-

zins platgedrukt, het borstelhaar onbehaard. Het voorhoofd weinig uitpuilend: aan het epistomium eenige lange stijve zwarte haren.

De thorax zonder het scutellum bijna vierkant, aan de randen stijfharig, grijs en zwart gestreept, met een' zijdeachtigen glans. Het scutellum zoo lang als breed.

Het achterlijf veel langer dan de romp, bijna cilindervormig, zwartgrijs, op het 2^e, 3^e en 4^e segment, aan weerszijden, eene breede bruingele goudgeelglanzige vlek; beide vlekken in het midden door een zwarte overlangsche streep gescheiden; op het 1^e en 2^e segment in het midden 2 lange, op het 3^e en 4^e talrijke lange zwarte borstelharen.

Alle pooten zwart, tamelijk lang; de voetklaauwen en de zolen zeer groot. De vleugels zonder kleur.

Amboina.

Tetanocera tripunctata nov. sp.

Ferruginea; seta antennarum nuda, nigra; oculis nigris; punctis in vertice capitis 3 nigris; dorsi punctis 4 nigrescentibus; abdomine masculis mucronato, transversim nigro fasciato, alis pellucidis immaculatis. Long. $2\frac{1}{2}$ '''.

De kop iets breeder dan de thorax, dik, zoo lang als breed; de oogen zwart, het overige gedeelte van den kop bruingeel; op den vertex drie zwarte in een' driehoek geplaatste punten; de sprieten op een kort uitsteeksel van het voorhoofd geplaatst, op dit een Λ vormig zwart streepje. De sprieten zoo lang als de kop, het derde lid puntig, naar beneden gebogen.

De kolfjes tamelijk lang. Het achterlijf bij het mannetje in eene lange, breede hoornachtige punt eindigend, die loodregt naar beneden gekromd is; de eerste 2 buikringen veel dunner dan de 3 overige.

De pooten korter dan het ligchaam, de achterste iets langer dan de overige; de dijen aan de ondervlakte doornachtig, alle bruingeel.

De vleugels tamelijk lang en breed, kleurloos; de aderen zwart; de randcel geel. Van de submarginale ader loopt eene dwarsche, echter de 3^e ader niet bereikende adertak.

Amboina.

Acinia faciestriata nov. sp.

Thorace pedibusque fusco-rufescentibus; oculis frönteque transversim rubro viridique striato; abdomine abbreviato nigro-coeruleo; alis diaphanis, fusco reticulatis. Long. 3."

Zeer in het oogvallend door den bontkleurigen dwars gestreepten kop. Deze is hartvormig, het voorhoofd zeer breed; de monddeelen als opgezwollen, dik, bruingeel; de sprieten kort, bereiken het epistomium niet, zijn bruinrood en hebben een' onbehaarden eindborstel.

De thorax met het groote scutellum langer dan het achterlijf, op de borst bruinrood; dan volgt op de hoogte der vleugels een overlangsche gele streep, hierop eene iets breedere zwarte, dan weder een gele die zich tot op het scutellum voortzet. De rug donkerbruin.

Het achterlijf kort, van voren veel breeder, donkerblauw bij het wijfje in eene korte breede onbehaarde punt (eileider) uitlopend.

De pooten korter dan het ligchaam, bruinrood, de laatste 3 tarsus-geledingen zwart.

De vleugels lang en matig breed, met talrijke dwarsche bruine strepen en punten.

Amboina. De geheele drooge moesson door tusschen struiken gemeen.

Diopsis apicalis Dol. Natuurk. Tijdschr. Ned. Ind. No. 40
is *D. graminicola* te noemen daar reeds eene soort uit
Senegambia den naam *apicalis* heeft ontvangen.

NERIUS Fabr.

1. *Nerius striatus* Dol.

Zeer talrijk te Gombong en op Amboina.

2. *Nerius phalanginus* nov. sp.

Niger capite angusto elongato, antennis rufo-fuscis caput longitudine aequantibus; thorace antice angustato; pedibus longissimis nigris; alis infuscatis, abdomine multo longioribus. Long. $3\frac{1}{2}$."

Van alle hier te beschrijven soorten door lange sprieten, smallen kop, en naar voren zeer verengden romp gemakkelijk te onderscheiden. De monddeelen bruinachtig. De thorax lang en smal, zwart even als het geheele dier en zonder glans.

Het achterlijf veel korter dan de romp, die door de vleugels geheel bedekt is.

De pooten lang en dun, eenkleurig bruinzwart, de dijen aan den onderkant fijn gedoornd. De vleugels bruinachtig.

Midden-Java. (Gombong). Op schaduwrijke plaatsen op boomen zeldzaam.

3. *Nerius annulipes* nov. sp.

Niger; capite cordiformi longiore quam lato, antennis nigro-fuscis capite parum brevioribus; thoracis lateribus parallelis; pedibus tenuibus, longissimis nigris, annulo in quovis femore unico rufo; alis infuscatis. Long. 4."

Grootte, gedaante en kleur der voorgaande soort; hiervan verschillend door korteren, breederen kop, kortere sprieten, naar voren toe niet verengden thorax, iets kortere pooten.

ten en bruinrooden ring op het onder einde van iedere dij.

Bij deze soort zijn de voorpooten de kortste, de achterpooten daarentegen veel langer dan de overige.

De vleugels bedekken elkander, zijn bruinachtig en hebben een' blaauwen glans.

Amboina.

4. *Nerius tibialis*, nov. sp.

Corpore fusco, facie femoribusque rufo-flavis; capite cordiformi, antennis (sine seta) corpore parum brevioribus; tibiis pedum anteriorum apice spathulatum dilatatis; alis fuliginosis. Long. 4.".

De sprieten donkerbruin, met een witachtig borstelhaar op het 3^e lid; het voorhoofd donkerzwart, alleen het uitsteeksel, waarop de sprieten geplaatst zijn geelachtig. De oogen donkerbruin.

De romp zoo lang als het achterlijf, naar voren niet smaller, donkerbruin, met 2 onduidelijke zwarte overlangsche strepen.

Het achterlijf bruinrood, met 3 zwarte overlangsche strepen, waarvan de middelste het breedste is.

De pooten veel langer dan het ligchaam; het 1^e paar het langste; hierop volgt het 2^e; alle zijn bruingeel, uitgezonderd de tarsen, de gewrichten en het bovenste einde der voorste tibiae. Deze aan het einde peervormig verdikt, waardoor deze soort zeer kenbaar wordt.

De vleugels, vooral langs de adervertakkingen, zwartachtig, met een' staalblaauwen glans.

Amboina.

Amboina, den 16ⁿ Maart 1857.

Doleschall, C. L. 1857. "Tweede bijdrage tot de kennis der dipterologische fauna van Nederlandsch Indië." *Natuurkundig tijdschrift voor Nederlandsch Indië* 14, 377–418.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/48367>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/7324>

Holding Institution

New York Botanical Garden, LuEsther T. Mertz Library

Sponsored by

The LuEsther T Mertz Library, the New York Botanical Garden

Copyright & Reuse

Copyright Status: Public domain. The BHL considers that this work is no longer under copyright protection.

Rights: <https://www.biodiversitylibrary.org/permissions/>

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.